

Φύλο και σεξουαλικότητα: Προστασία και συμπερίληψη όλων των παιδιών στο σχολείο

Κωνσταντίνος Παπαγεωργίου

*Λειτουργός Παρατηρητηρίου για τη Βία στο
Σχολείο*

Δρ Έλενα Παπαμιχαήλ

*Λειτουργός Εκπαιδευτικού Προγραμματισμού Α΄
Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου*

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
ΚΥΠΡΟΥ

ΠΑ.Β.Ι.Σ.
Παρατηρητήριο για τη Βία
στο Σχολείο

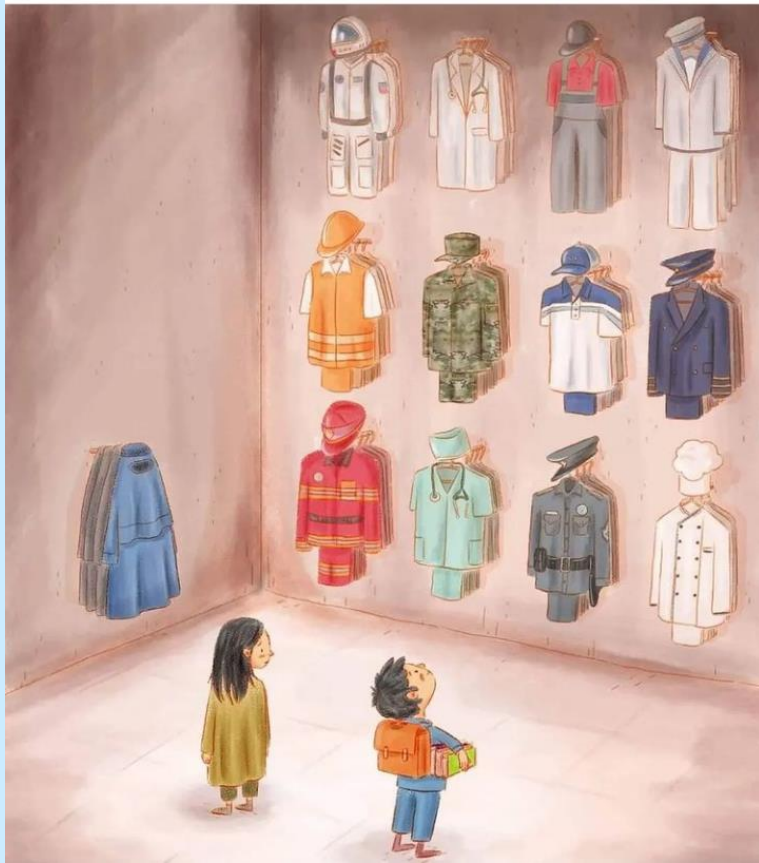
A Class That Turned
Around Kids'
Assumptions of Gender
Roles!

<https://www.youtube.com/watch?v=G3Aweo-74kY>

Στερεότυπα

Τα στερεότυπα είναι κοινές πεποιθήσεις ή σκέψεις για συγκεκριμένες ομάδες και μπορούν να είναι θετικά ή αρνητικά (ή ουδέτερα). Παρότι μπορούν να είναι χρήσιμα, τα στερεότυπα γίνονται επιβλαβή όταν εφαρμόζονται ανελαστικά σε άτομα και χρησιμοποιούνται ως λόγος για διαφορετική μεταχείριση ή συμπεριφορά. Τα στερεότυπα είναι γενικεύσεις και δεν μπορούν να ισχύουν πάντα και σε κάθε μεμονωμένη περίπτωση! Κάποια ενδεικτικά στερεότυπα είναι «οι άντρες είναι πιο δυνατοί από τις γυναίκες», «οι ποδοσφαιριστές τρέχουν πιο γρήγορα από τους άλλους ανθρώπους» και «όλοι οι κύκνοι είναι λευκοί».

Nahid Zamani, Iranian cartoonist, 2021
[@nahid.zamani.art](https://www.instagram.com/nahid.zamani.art)

Διαστάσεις φύλου και σεξουαλικότητας

Βιολογικό φύλο

Έκφραση φύλου

Ταυτότητα φύλου

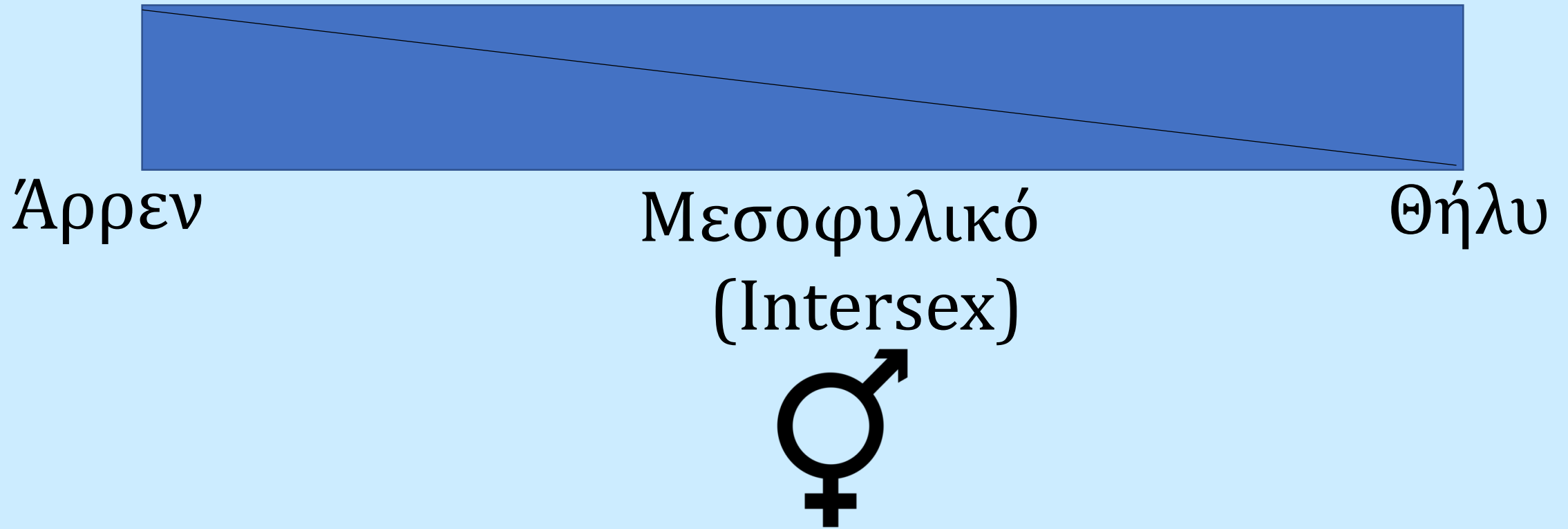
Σεξουαλικός
προσανατολισμός

Κοινωνικό φύλο

Δραστηριότητα
αντιστοίχισης

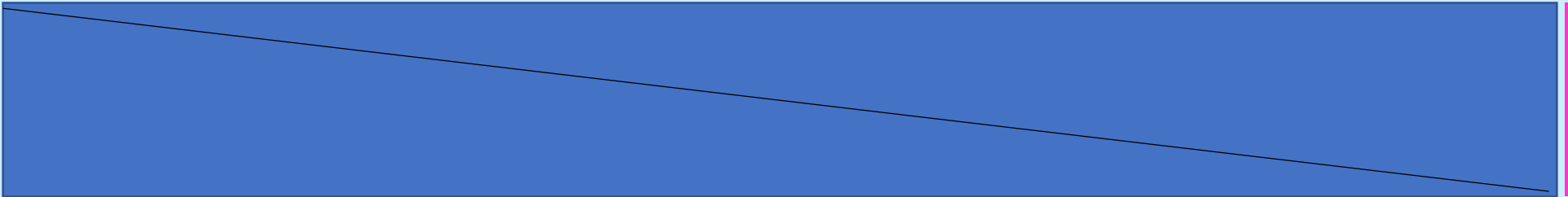
Βιολογικό φύλο Ο Έλενα είναι 14 χρόνων. Δεν έχει δει ακόμη περίοδο. Μετά από εξετάσεις διαφάνηκε ότι έχει κρυφορχία.	Έκφραση φύλου Η Μαρία είναι 17 χρόνων, δεν της αρέσει να βάφεται.
Κοινωνικό φύλο Η Χριστίνα είναι 3 χρόνων. Χθες ο πατέρας της της είπε: «Τι δώρο θες να σου κάνω πριγκίπισσά μου; Ένα φορεματάκι; Μια κουζινούλα να παίζεις; Ή μια κούκλα;»	Ταυτότητα φύλου Η Γεωργία είναι 15 χρόνων. Εδώ και πολλά χρόνια νιώθει δυσφορία με το φύλο της. Τον τελευταίο καιρό έχει μεγαλώσει το στήθος της και νιώθει απέχθεια για αυτό.
Σεξουαλικός προσανατολισμός Η Κατερίνα είναι 16 χρόνων. Έλκεται από ένα κορίτσι στο διπλανό τμήμα.	

Βιολογικό Φύλο

Το βιολογικό φύλο αναφέρεται στο σύνολο των γενετικών (χρωματοσώματα), βιολογικών (ανατομία) και ορμονικών χαρακτηριστικών που καθορίζουν αν κάποιος άνθρωπος είναι άνδρας, γυναίκα ή ίντερσεξ. Τα intersex άτομα έχουν χαρακτηριστικά που δεν είναι εξ ολοκλήρου θηλυκά ή αρσενικά αλλά ένας συνδυασμός αρσενικού και θηλυκού ή δεν είναι ούτε θηλυκά ούτε αρσενικά. Εκτιμάται ότι περίπου το 1 στα 400-500 άτομα είναι **μεσοφυλικά / διαφυλικά / αμφίφυλα / ερμαφρόδιτα (intersex)**

Έκφραση φύλου

Αρρενωπότητα

Θηλυκότητα

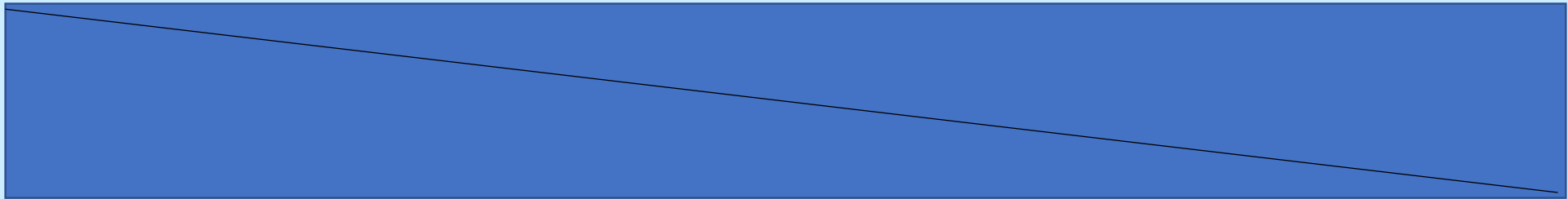
Η έκφραση φύλου αναφέρεται στους τρόπους με τους οποίους ένα άτομο εκδηλώνει αρρενωπότητα, θηλυκότητα ή άλλες έμφυλες συμπεριφορές και χαρακτηριστικά. Περιλαμβάνει εκφράσεις όπως τα ρούχα, το χτένισμα, το μακιγιάζ, ο τρόπος ομιλίας και κίνησης κ.α.

Τα άτομα καλούνται να ακολουθήσουν τις επιταγές του **κοινωνικού φύλου** (gender), δηλαδή ένας άντρας να έχει αρρενωπή έκφραση φύλου και μια γυναίκα να έχει θηλυκή έκφραση φύλου (**έμφυλα στερεότυπα – κοινωνική κατασκευή του φύλου**).

Ταυτότητα φύλου

Άνδρας

Γυναίκα

Διεμφυλικό
(FtM trans)

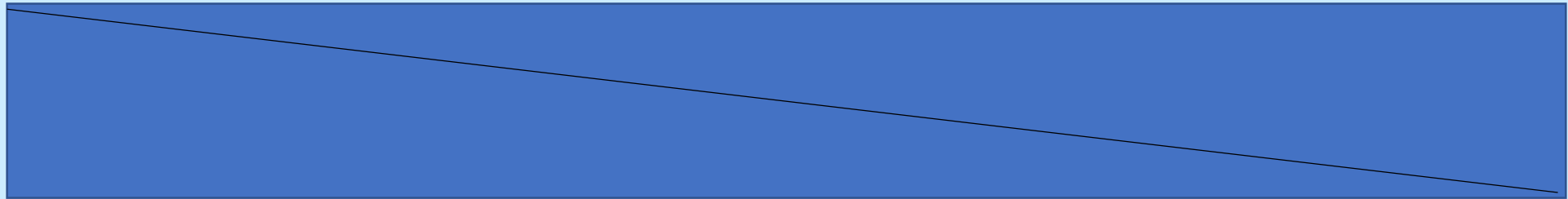
-Μη δυαδικό φύλο
(Genderqueer)
-Άφυλο

Διεμφυλικό
(MtF trans)

Η «**ταυτότητα φύλου**» σχετίζεται με τον προσωπικό, εσωτερικό τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνεται κάθε άτομο το φύλο του, π.χ. άνδρας, γυναίκα, μη δυαδικό φύλο, άφυλο κτλ.

Σεξουαλικός προσανατολισμός

Ασεξουαλικότητα

Ετεροφυλοφιλία

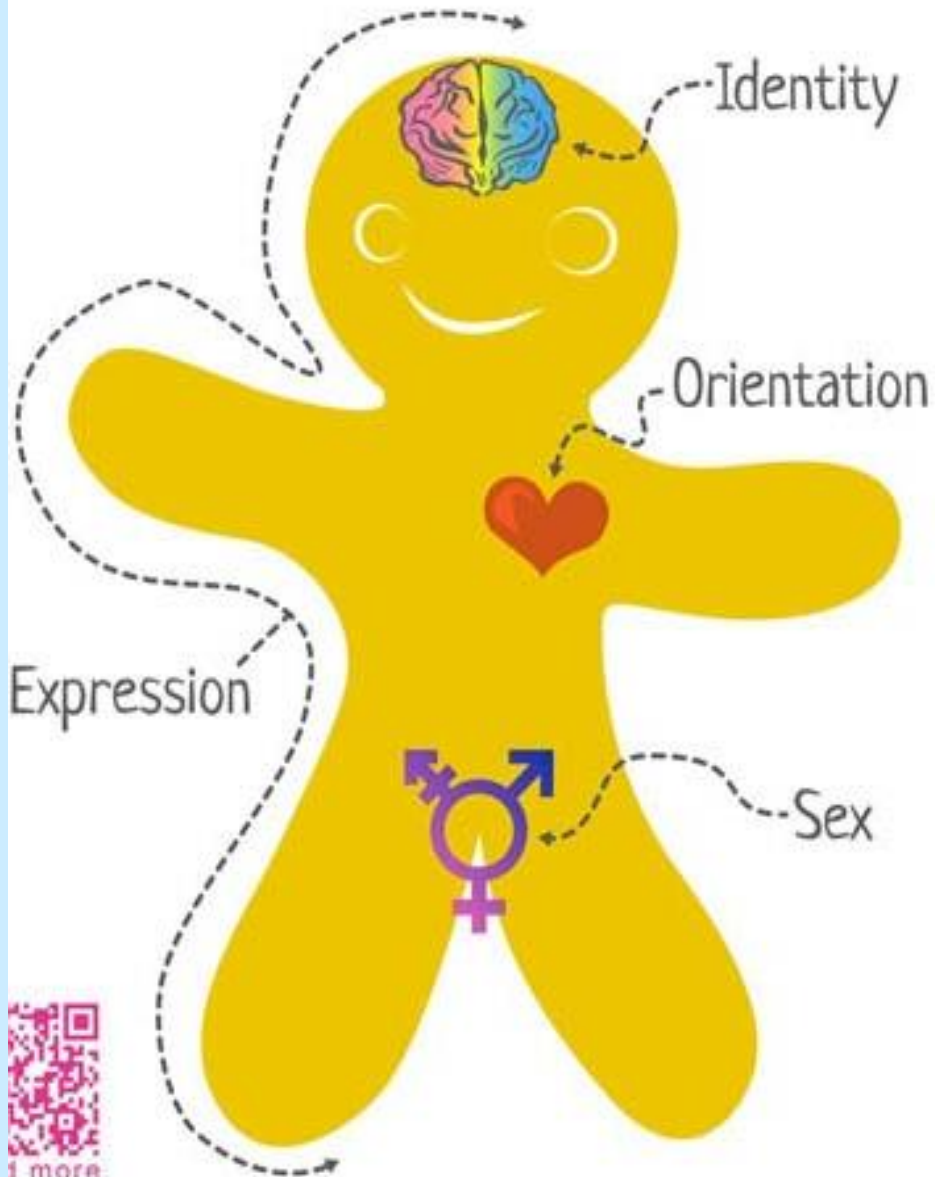
Αμφισεξουαλικότητα
Πανσεξουαλικότητα

Ομοφυλοφιλία

The Genderbread Person

by www.ItsPronouncedMetrosexual.com

Gender Identity

Woman

Genderqueer

Man

Gender identity is how you, in your head, think about yourself. It's the chemistry that composes you (e.g., hormonal levels) and how you interpret what that means.

Gender Expression

Feminine

Androgynous

Masculine

Gender expression is how you demonstrate your gender (based on traditional gender roles) through the ways you act, dress, behave, and interact.

Biological Sex

Female

Intersex

Male

Biological sex refers to the objectively measurable organs, hormones, and chromosomes. Female = vagina, ovaries, XX chromosomes; male = penis, testes, XY chromosomes; intersex = a combination of the two.

Sexual Orientation

Heterosexual

Bisexual

Homosexual

Sexual orientation is who you are physically, spiritually, and emotionally attracted to, based on their sex/gender in relation to your own.

Ψήφισμα του Αμερικάνικου Συνδέσμου Ψυχιάτρων & του Εθνικού Συνδέσμου Σχολικών Ψυχολόγων (2015)

- Βεβαιώνεται ότι η ρομαντική και σεξουαλική έλξη μεταξύ ατόμων του ιδίου φύλου, συναισθήματα και συμπεριφορές ανάμεσά τους τους είναι φυσιολογικές και θετικές διακυμάνσεις της ανθρώπινης σεξουαλικότητας ανεξαρτήτως του σεξουαλικού προσανατολισμού.
- Βεβαιώνεται ότι ποικίλες εκφράσεις του κοινωνικού φύλου (ανεξαρτήτως ταυτότητας) και ποικίλες ταυτότητες φύλου πέραν μιας δυαδικής κατηγοριοποίησης είναι φυσιολογικές και θετικές διακυμάνσεις της ανθρώπινης εμπειρίας.

Άσκηση: Τι θα κάνετε;

Εργασία σε ομάδες: πώς θα χειριζόσασταν το κάθε περιστατικό;

Σενάριο 1

Κατά τη διάρκεια της πρόβας της χορωδίας για τη σχολική γιορτή, δύο κορίτσια κορόιδεψαν το Θωμά (11 χρονών) για τη φωνή του χαρακτηρίζοντας την «κοριτσίστικη». Ένα από τα κορίτσια είπε σαρκαστικά «είναι επειδή είναι πολύ ευαίσθητούλης!» ενώ το άλλο κορίτσι έκανε μια χαρακτηριστική χειρονομία «σπάζοντας» τον καρπό της. Η δασκάλα πληροφορείται τι συμβαίνει από τον ίδιο τον Θωμά εκείνη τη στιγμή.

Σενάριο 2

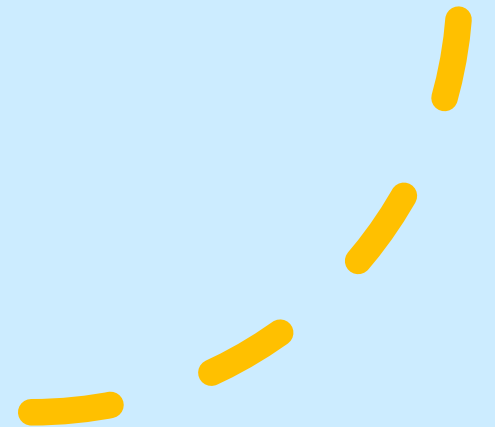
Τον τελευταίο μήνα, μία ομάδα κοριτσιών πειράζουν και κοροϊδεύουν συστηματικά τη Ζηναΐδα (9 ετών) ότι είναι «αγοροκόριτσο», επειδή κατά τη γνώμη τους περπατάει και μιλάει «σαν αγόρι»

Σενάριο 3

Καθώς κάνεις μάθημα, μια συνάδελφος μπαίνει στην τάξη και λέει «Παρακαλώ 2 αγόρια να έρθουν μαζί μου να με βοηθήσουν να κουβαλήσω κάτι πράγματα»

Σενάριο 4

Ένα κορίτσι κατήγγειλε τα αγόρια ότι το διάλειμμα δεν τις άφησαν να παίξουν ποδοσφαιράκι λέγοντάς τους ότι δεν είναι για τα κορίτσια.

Ένα κορίτσι που είναι μαθήτριά του Νηπιαγωγείου, η Παναγιώτα, εκφράζει συμπεριφορές που δεν είναι τυπικές του φύλου της και ζητά από τα άλλα παιδιά να την ονομάζουν Παναγιώτη. Η μητέρα του παιδιού ζητά να την λένε όπως η ίδια (ο ίδιος) επιθυμεί. Τα κορίτσια δεν δέχονται να παίξουν μαζί της (του) και τα αγόρια την (τον) κοροϊδεύουν «χαχα είσαι αγόρι»!.

Σενάριο 5

Σχολική Βία

Ρατσισμός
Εκφοβισμός

Σεξισμός
Ομοφοβία
Τρανσφοβία

Πολιτικές ΥΠΑΝ

Κώδικας
συμπεριφοράς κατά
του ρατσισμού

https://www.pi.ac.cy/pi/files/epimorfosi/antiratsistiki/kodikas_oct16.pdf

Πρόληψη και
διαχείριση
περιστατικών
σχολικού εκφοβισμού

<https://enimerosi.moec.gov.cy/ypp11441>

Σκοπός αντιρατσιστικής πολιτικής ΥΠΑΝ

Σκοπός του Κώδικα & Οδηγού δεν είναι να χαρακτηρίσει ή να αποκαλέσει άτομα ως **‘ρατσιστές’** ή **‘μη ρατσιστές’** αλλά:

- η **αναγνώριση** των οποιωνδήποτε άμεσων ή έμμεσων, σκόπιμων ή άσκοπων λόγων, πράξεων και διαδικασιών που οδηγούν σε αρνητικές διακρίσεις συγκεκριμένων ατόμων με βάση τη διαφορετικότητά τους
- η **ανάληψη ενεργού δράσης** για πρόληψη και αντιμετώπιση ρατσιστικών περιστατικών, και
- η **ανάληψη ενεργού δράσης** για ανάπτυξη αντιρατσιστικής κουλτούρας.

Διαφορετικότητα

φύλο, χρώμα/εμφάνιση, εθνικότητα, κοινότητα ή θρησκευτική ομάδα, καθεστώς παραμονής στη χώρα, καταγωγή, θρησκευτικές ή άλλες πεποιθήσεις, αναπηρία, ηλικία, σεξουαλικός προσανατολισμός, γλώσσα, προφορά, συνήθειες, επάγγελμα, κοινωνικοοικονομική κατάσταση, κουλτούρα κλπ.

Ρατσισμός

συνέπειες πράξεων, συμπεριφορών και λόγων, έμμεσων ή άμεσων, οι οποίες περιθωριοποιούν, αποκλείουν και κάνουν διακρίσεις σε βάρος όσων θεωρούνται 'διαφορετικοί', ασχέτως πρόθεσης

(Κώδικας Συμπεριφοράς κατά του Ρατσισμού και Οδηγός Διαχείρισης και Καταγραφής Ρατσιστικών Περιστατικών, 2016)

Μορφές ρατσισμού

Χαρακτηριστικό στο οποίο βασίστηκε η ρατσιστική συμπεριφορά (Σημειώστε √. Μπορούν να σημειωθούν περισσότερες από μία επιλογές):

Χρώμα		Θρησκεία	
Κοινότητα		Πολιτικές ή άλλες πεποιθήσεις	
Γλώσσα		Εθνική ή Εθνοτική καταγωγή	
Εμφάνιση (διευκρινίστε)		Ηλικία	
Αναπηρία		Φύλο	←
Σεξουαλικός προσανατολισμός	←	Καθεστώς παραμονής	
Ταυτότητα φύλου	←	Άλλο (διευκρινίστε)	

Σελ.30

Ομοφοβία

- + Ο φόβος, η αποστροφή ή οι διακρίσεις κατά της ομοφυλοφιλίας ή σε βάρος των ομοφυλόφιλων. Η ομοφοβία μπορεί να περιλαμβάνει ακόμη μίσος, εχθρότητα ή αποδοκιμασία των ομοφυλόφιλων ανθρώπων, της ομοφυλοφιλικής συμπεριφοράς, που οδηγεί στην εκδήλωση μισαλλοδοξίας. Συχνά φτάνει ως το σημείο να εκδηλώνεται πολύ επικίνδυνα, όπως μέσω λεκτικής βίας και με ομοφοβικά εγκλήματα μίσους όπως επιθέσεις, ξυλοδαρμούς, ακόμη και φόνους

Τρανσφοβία

- + Η αποστροφή, εχθρότητα ή διακρίσεις προς άτομα τα οποία εκφράζουν άλλη ταυτότητα φύλου από εκείνην που τους αποδόθηκε κατά τη γέννησή τους, μέσω π.χ. Της ενδυμασίας, της χρήσης καλλυντικών, της ορμονοθεραπείας ή της επέμβασης επαναπροσδιορισμού φύλου

(Κώδικας Συμπεριφοράς κατά του Ρατσισμού και Οδηγός Διαχείρισης και Καταγραφής Ρατσιστικών Περιστατικών, 2016)

Πολιτική πρόληψης και διαχείρισης του σχολικού εκφοβισμού

11/11/20

<https://enimerosi.moec.gov.cy/ypp11441>

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ

Αρ. Φακ.: 7.19.04.16.1, Π.Ι. 12.10.03
Αρ. Τηλ.: 22402350, 22402487
Αρ. Φαξ: 22402394

11 Νοεμβρίου 2020

Διευθυντές/Διευθύντριες Σχολείων
Δημοτικής, Μέσης Γενικής και Μέσης Τεχνικής
και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης

Θέμα: Πρόληψη και διαχείριση περιστατικών σχολικού εκφοβισμού

Το Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας (ΥΠΠΑΝ), στο πλαίσιο της πολιτικής του για πρόληψη και αντιμετώπιση των φαινομένων της παραβατικότητας και της βίας στο σχολείο, προσκαλεί τις σχολικές μονάδες να αξιοποιήσουν το περιεχόμενο της παρούσας εγκυκλίου, ώστε να αναπτύξουν τη δική τους πολιτική για την πρόληψη και διαχείριση του σχολικού εκφοβισμού. Αναμένεται ότι οι σχολικές μονάδες θα επιδείξουν και θα καλλιεργήσουν την αρχή της μηδενικής ανοχής απέναντι στο φαινόμενο αυτό. Το πιο σημαντικό στοιχείο της μηδενικής ανοχής δεν είναι η χρήση τιμωρίας, αλλά η ανάπτυξη μίας σχολικής κουλτούρας ενάντια στη βία. Η διερεύνηση, η καταγραφή και η διαχείριση τέτοιων περιστατικών δεν δηλώνει αδυναμία των σχολείων. Αντίθετα, δηλώνει την αποφασιστικότητα και την ευαισθησία τους για μείωση του σχολικού εκφοβισμού.

Η πολιτική αυτή εντάσσεται στο Σχέδιο Δράσης Αγωγής Υγείας και Πρόληψης της Παραβατικότητας, το οποίο καταρτίζεται από το Σχολείο με την έναρξη κάθε σχολικής χρονιάς (βλ. Εγκύκλιο γπρ4464, ημερ. 30/08/2016). Κατά τον καταρτισμό του Σχεδίου Δράσης Αγωγής Υγείας και Πρόληψης της Παραβατικότητας λαμβάνονται υπόψη, τόσο οι ιδιαιτερότητες της κάθε σχολικής μονάδας όσο και οι υποχρεώσεις της πολιτείας που απορρέουν από τη Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Παιδιού. Με την επικύρωση της Σύμβασης στην Κύπρο (1990/2000), η Πολιτεία δεσμεύεται όπως το παιδί έχει δικαίωμα στην εκπαίδευση, η οποία θα στρέφεται προς την ανάπτυξη της προσωπικότητας, την καλλιέργεια του σεβασμού για τα βασικά ανθρώπινα δικαιώματα και την προετοιμασία του για μία υπεύθυνη ζωή σε μία ελεύθερη κοινωνία. Οφείλει, επίσης, να προστατεύει το παιδί από κάθε μορφή βίας, προσβολής ή βιαιοπραγιών σωματικών ή πνευματικών, εγκατάλειψης ή παραμέλησης, κακής μεταχείρισης ή

Πολιτική κατά του εκφοβισμού

Χαρακτηριστικό/ά στο/α οποίο/α βασίστηκε ο εκφοβισμός – αν ισχύει (σημειώστε ✓):

Χρώμα δέρματος		Αναπηρία		Εμφάνιση (διευκρινίστε)	
Κοινότητα		Ηλικία		Σχολική επίδοση	
Εθνική ή εθνοτική καταγωγή		Σεξουαλικός προσανατολισμός	←	Ειδικές ικανότητες ή ταλέντα	
Θρησκεία		Ταυτότητα φύλου	←	Άλλο (διευκρινίστε)	
Γλώσσα		Φύλο	←		
Καθεστώς παραμονής		Πολιτικές ή άλλες πεποιθήσεις			

Κριτήρια εκφοβισμού

- Το παιδί που βιώνει εκφοβισμό δεν είναι σε θέση να υπερασπίσει τον εαυτό του/της.
- Ο εκφοβισμός είναι μια πράξη ΑΠΡΟΚΛΗΤΗ. Συνιστά πράξη κακοποίησης μεταξύ συνομηλίκων.

Πρώτα βήματα διαχείρισης εκφοβιστικών/ρατσιστικών περιστατικών με βάση τις πολιτικές του ΥΠΑΝ

Ο/Η εκπαιδευτικός που είναι μάρτυρας:

- επεμβαίνει για να το διακόψει
- παρέχει άμεση στήριξη και ασφάλεια στο θύμα
- δηλώνει με ηρεμία και αποφασιστικότητα στην παρουσία των μαρτύρων ότι **το σχολείο δεν αποδέχεται αυτές τις δηλώσεις/συμπεριφορές**. Υπενθυμίζει τη σχετική πολιτική του σχολείου για μηδενική ανοχή στη βία
- δεν στοχοποιεί ούτε δαιμονοποιεί τον/την θύτη την ώρα του περιστατικού. Αποφεύγονται ερωτήσεις του τύπου 'γιατί το είπες;' 'κατάλαβες ότι πλήγωσες το συμμαθητή σου;' κλπ.
- αποφεύγεται η διαχείριση του περιστατικού ενώπιον της τάξης
- ενημερώνεται η Ομάδα που διαχειρίζεται τα περιστατικά για να το διαχειριστεί κατ'ιδίαν με τα εμπλεκόμενα παιδιά

Διαχείριση περιστατικών εκφοβισμού/ρατσισμού

Δημιουργία Ομάδα
Διαχείρισης/
Υπεύθυνος/η
Εκπαιδευτικός

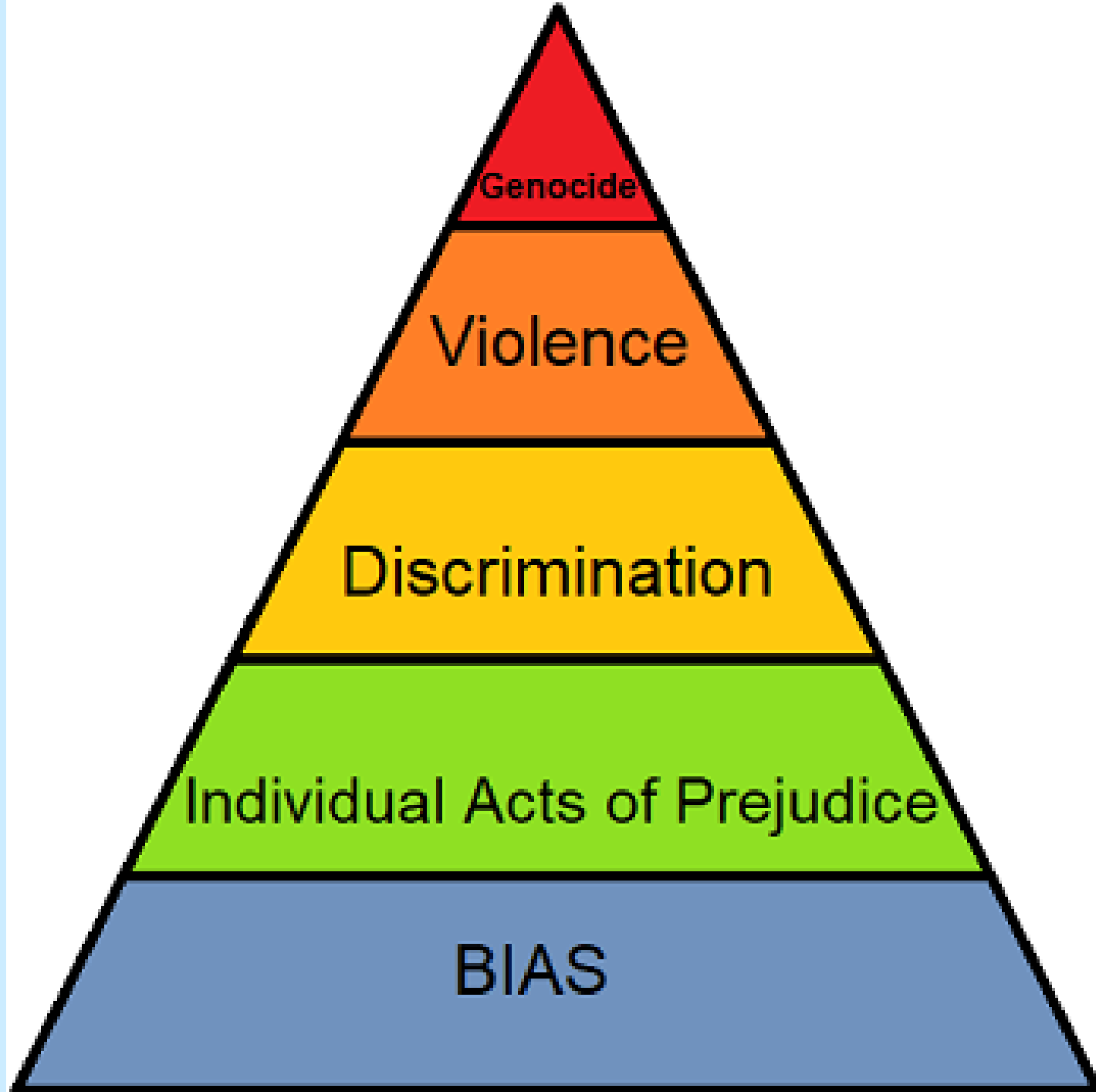
Διερεύνηση και καταγραφή
περιστατικού.
Εεχωριστές ατομικές
συναντήσεις με τα
εμπλεκόμενα άτομα

Λήψη πειθαρχικών
μέτρων (όπου
προβλέπεται)

Ενημέρωση
οικογένειας

Καταχώριση στο Σ.Ε.Π.
(για εκφοβιστικά)
Επικοινωνία με
ΥΕΨ/ΟΑΠ (όπου
προβλέπεται)

Παρακολούθηση /
Φροντίδα /
Παραπομπή /
Πρόληψη

Απάντησε με ΝΑΙ η ΟΧΙ

Έχεις ποτέ:

1. Ακούσει (χωρίς να το σκοπεύεις) κάποιο ανέκδοτο/αστείο το οποίο κοροΐδευε κάποιο άτομο με διαφορετική εθνική καταγωγή, φυλή, θρησκεία, φύλο ή σεξουαλικό προσανατολισμό;
2. Γίνει στόχος κοροϊδίας λόγω της εθνικής σου καταγωγής, φυλής, θρησκείας, φύλου ή σεξουαλικού προσανατολισμού;
3. Κοροϊδέψει κάποιο άτομο διαφορετικό από εσένα;
4. Αφήσει κάποιο άτομο έξω από μια δραστηριότητα επειδή ήταν διαφορετικό από εσένα;
5. Απέφυγαν να σε καλέσουν να συμμετάσχεις σε κάποια δραστηριότητα ή κοινωνικό γεγονός επειδή πολλά από τα άτομα που θα την έκαναν ή θα πήγαιναν ήταν διαφορετικά από εσένα;
6. Έχεις εμπλακεί σε στερεοτυπική συμπεριφορά ή έκφραση στερεοτυπικών απόψεων (να θεωρείς όλα τα άτομα της ίδιας φυλής, θρησκείας ή σεξουαλικού προσανατολισμού όλους ως ίδιους μεταξύ τους και όχι ως ξεχωριστά άτομα; Π.χ. να πεις «Οι λευκοί δεν μπορούν να κάνουν άλματα στο στίβο»)
7. Σε έχει απειλήσει κάποιος που ήταν διαφορετικός από εσένα λόγω της διαφορετικότητάς σου;
8. Διαπράξει κάποια πράξη βίας εναντίον κάποιου ατόμου επειδή ήταν διαφορετικό από εσένα;

Συζήτηση

1. Γιατί πιστεύεις οι άνθρωποι λένε ανέκδοτα για εθνική καταγωγή, για κάποιες ομάδες ανθρώπων, προσβάλλουν άλλους ή τους περιθωριοποιούν στην κοινωνία;
2. Από πού μαθαίνουν οι άνθρωποι να μη σέβονται κάποια άτομα που θεωρούν διαφορετικά;
3. Μπορείς να δώσεις παραδείγματα προκαταλήψεων που έχεις εντοπίσει μέσω των ΜΜΕ ή στο σχολείο;

Στο σχολείο μια παρέα αγοριών ψιθυρίζει και γελά μιλώντας για ένα άλλο αγόρι στο σχολείο τους επειδή πιστεύουν ότι είναι gay. Αρχίζουν να κάνουν σχόλια όταν τον βλέπουν να περπατά στο διάδρομο. Σύντομα αρχίζουν να φωνάζουν στο αγόρι προσβλητικά ανέκδοτα για τους gay όταν αυτός είναι παρών. Όταν τον συναντούν τον σπρώχνουν προς τον τοίχο και φωνάζουν προσβλητικά λόγια για τους ομοφυλόφιλους. Αργότερα τον περικυκλώνουν και δύο αγόρια του κρατούν τα χέρια ώστε οι υπόλοιποι να τον χτυπούν και να τον κλωτσούν. Τελικά, ένα από τα αγόρια τον απειλεί ότι θα φέρει στο σχολείο το όπλο του πατέρα του για να τον σκοτώσει.

(περιγραφή πραγματικού γεγονότος σε σχολείο, “Sticks and Stones” by Stephen L. Wessler, in: <http://sfi.usc.edu/lessons/pyramid-hate>)

Υλικό από: USC (University of Southern California) : <http://sfi.usc.edu/> (<http://sfi.usc.edu/lessons/pyramid-hate>) - USC Shoah Foundation: The Institute for Visual History and Education

Εργαστήριο: Η πυραμίδα του μίσους
(επεξεργασία από Δρ Δέσπω Κυπριανού, ΛΕΠ Α΄, ΥΠΑΝ)

Η ΠΥΡΑΜΙΔΑ

ΓΕΝΟΚΤΟΝΙΑ

Συστηματική, με βίαια μέσα εξόντωση μιας ολόκληρης φυλής

ΑΣΚΗΣΗ ΒΙΑΣ

Εναντίον ατόμων (απειλές, προσβολές, τρομοκρατία, φόντοι)

Εναντίον περιουσίας (φωτιά, επίθεση σε οικία, σε κοιμητήρια κλπ)

ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ

Στην εργασία/πρόσληψη / στη στέγη / στην εκπαίδευση/ προσβλητικές δράσεις που βασίζονται στην καταγωγή, τη θρησκεία, την εθνικότητα, τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή το φύλο κάποιου

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΡΟΚΑΤΑΛΗΨΗΣ

Χαρακτηρισμοί σε άτομα (name calling)/ περιθωριοποίηση ατόμων λόγω διαφορετικότητας / Λέμε υποβιβαστικά ανέκδοτα / αποφυγή ατόμων λόγω κάποιου ιδιαίτερου χαρακτηριστικού

ΣΤΑΣΕΙΣ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΕ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ

Αποδοχή στερεοτύπων, μη αντίδραση σε υποτιμητικά ανέκδοτα, άδικη στάση απέναντι σε άτομα εξαιτίας της ομάδας στην οποία ανήκουν

Ελλάδα / Αθώος ο καθηγητής για ακραίο bullying κατά τρανς μαθήτριας - «Τώρα καταλαβαίνω γιατί πεθαίνουν παιδιά σαν εμένα»

Απαλλάχθηκε ο διευθυντής σχολείου για το μπούλινγκ κατά τρανς μαθήτριας - Τι δήλωσε η ίδια.

<https://www.lifo.gr/news/greece/athoos-o-kathigitis-gia-akraio-bullying-kata-trans-mathitrias-tora-katalabaino-giati>

Η Άλγα είχε καταγγελίσει στο επώνυμο ακραίο εκφοβισμό από τους συμμαθητές της

«Χρησιμοποιούσα τις γυναικείες τουαλέτες κι εκεί ερχόντουσαν και μου πετούσαν δυναμιτάκια. **Άνοιγαν το λάστιχο και με έβρεχαν χειμώνα μέσα στο κρύο.** Και οι γυναικείες τουαλέτες ήταν μπροστά από το γραφείο του Διευθυντή και δίπλα από το γραφείο καθηγητών. Έβλεπε όλα όσα περνούσα αλλά απαντούσε 'είναι άγρια παιδιά και δεν μπορώ να τα ελέγξω', και φυσικά δεν παρέλειπε να μου επισημάνει πως είμαι εγώ το πρόβλημα. **Έτρωγα πέτρες** από τα παιδιά, **μου έβαζαν τρικλοποδιές** στους διαδρόμους, με έπαιρναν από τη μπλούζα και **με πέταγαν** στον τοίχο, **με έσερναν** στο πάτωμα, **με τράβαγαν από τα μαλλιά, με κλώτσαγαν** στη μούρη. Κάπου τον Φεβρουάριο του 2013 μπήκε ένας μαθητής στο σχολείο με ένα σταυρό αυτοκινήτου για να μου ανοίξει το κεφάλι. Πήγα στο γραφείο καθηγητών να κρυφτώ, ο φύλακας ήρθε, με κλείδωσε μέσα και μου έκλεισε το φως, ενώ ο διευθυντής αργότερα με απέβαλε. Πήρα τα πράγματα μου να φύγω και τότε με στρίμωξαν δυο άτομα σε μια γωνία και **αφού με έβρισαν άνοιξαν ένα μπιτόνι και με έλουσαν με βενζίνη.** Δεν με πέτυχε το σπίρτο που μου πέταξαν κι έτσι δεν έπαθα τίποτα πιο σοβαρό. Γύρισα στο σχολείο σοκαρισμένη και δεν ήρθε κανείς να με βοηθήσει εκτός από μια καθηγήτρια που με υπερασπιζόταν και άλλα δυο παιδιά που προσπαθούσαν να μου ρίξουν νερό για να μην καώ. Οι υπόλοιποι έπαιζαν με τους αναπτήρες τους πάνω απ' το κεφάλι μου και οι καθηγητές δεν έκριναν ότι πρέπει να τους απομακρύνουν.»

ΓΕΝΟΚΤΟΝΙΑ

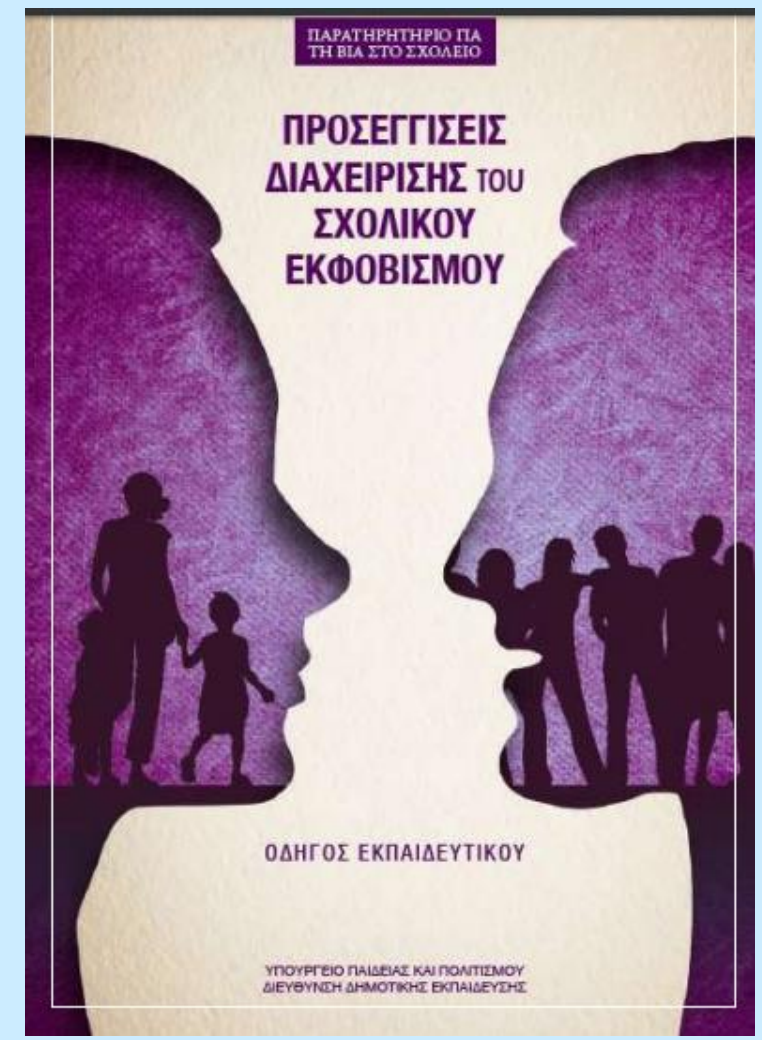
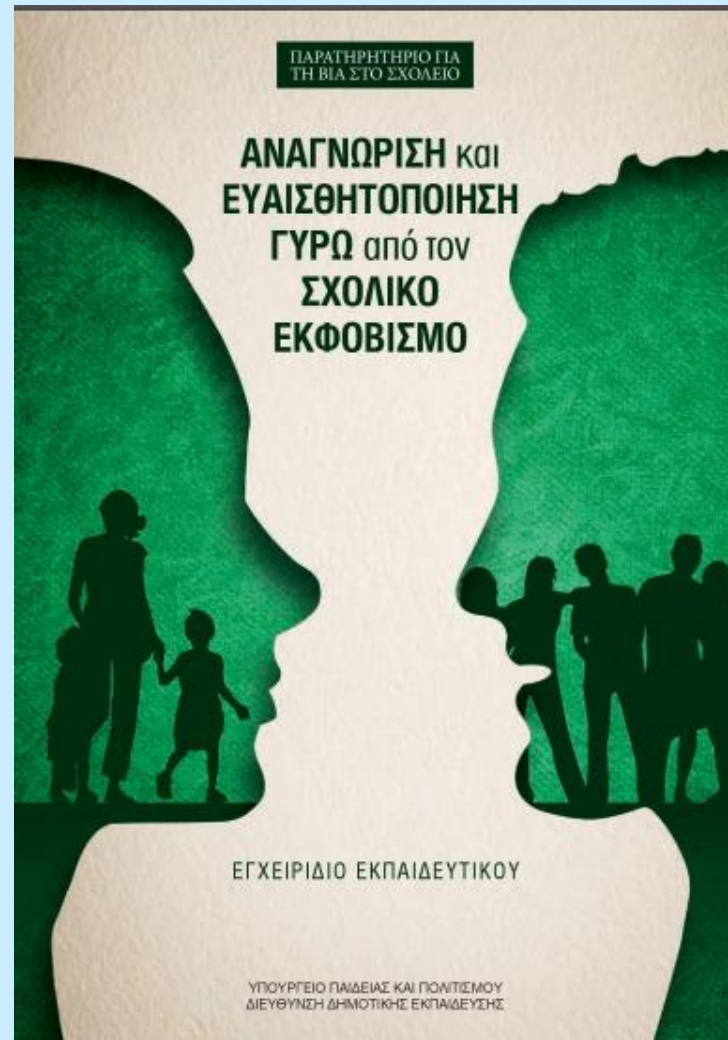
Σύμφωνα με την Διακήρυξη του ΟΗΕ από την 9η Δεκεμβρίου του 1948, γενοκτονία θεωρείται «μια από τις ακόλουθες πράξεις που λαμβάνει χώρα με στόχο την ηθελημένη καταστροφή ή τον αφανισμό ενός μέρους ή μιας ολόκληρης εθνικής, φυλετικής ή θρησκευτικής ομάδας ανθρώπων: **την δολοφονία μελών της ομάδας αυτής.** Την πρόκληση σοβαρών σωματικών ή ψυχολογικών τραυμάτων σε μέλη της ομάδας. Την ηθελημένη επέμβαση στις συνθήκες ζωής των ομάδων αυτών, με στόχο τον φυσικό αφανισμό τους. Την επιβολή μέτρων με στόχο τον εμποδισμό των γεννήσεων εντός της ομάδας αυτής. Και τέλος την βίαιη μετατόπιση παιδιών από την ομάδα αυτή σε μια άλλη ομάδα ανθρώπων». Ως γενοκτονία έχει χαρακτηριστεί το Ολοκαύτωμα των Εβραίων κατά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο.

Πού μπορώ να βρω
υλικό;

Εγχειρίδια Παρατηρητηρίου για τη Βία

1	Αναγνώριση συναισθημάτων και διαχείριση θυμού
2	Αναγνώριση και διαχωρισμός εκφοβιστικής συμπεριφοράς από άλλα είδη συγκρούσεων
3	Ευαισθητοποίηση και απόκτηση ενσυναίσθησης
4	Εντοπισμός πιθανών τρόπων αντιμετώπισης του σχολικού εκφοβισμού

https://www.pi.ac.cy/pi/index.php?option=com_content&view=article&id=3229&Itemid=503&lang=el

3.1 Οικογενειακός προγραμματισμός, σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία

- Να αποδομούν στερεοτυπικούς ρόλους των φύλων μέσα στην οικογένεια
- Να διερευνούν και να κατανοούν την έννοια της οικογένειας μέσα από τις διάφορες μορφές της
- Να ορίζουν τη σεξουαλική ωρίμανση και τους τρόπους έκφρασης της σεξουαλικότητας
- Να διευκρινίζουν εσφαλμένες εντυπώσεις γύρω από τη σεξουαλικότητα

3.2 Ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων και υγιών διαπροσωπικών σχέσεων

- • Να ορίζουν, να αναγνωρίζουν και να αντιμετωπίζουν οποιαδήποτε μορφή εκφοβιστικής συμπεριφοράς
- • Να κατανοούν τις συνέπειες οποιασδήποτε μορφής εκφοβισμού στο άτομο αλλά και στην κοινωνία

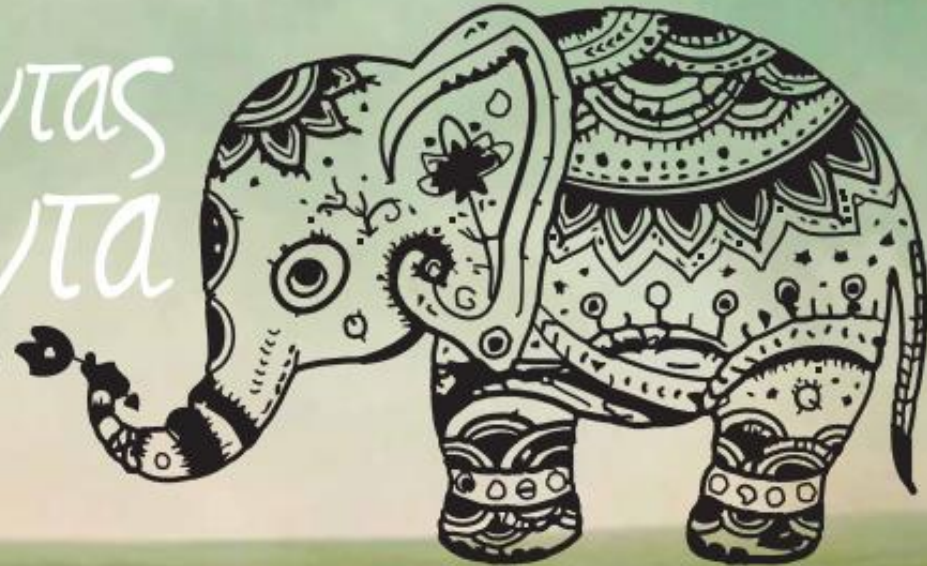
3.3 Διαπολιτισμικότητα, αποδοχή και διαχείριση διαφορετικότητας

- Να αναγνωρίζουν, να κατανοούν και να αποδέχονται όλους τους τρόπους με τους οποίους διαφέρουν, ξεχωρίζουν αλλά και μοιάζουν ως άνθρωποι

Διαπολιτισμικότητα, αποδοχή και διαχείριση διαφορετικότητας

http://archeia.moec.gov.cy/mc/422/3_3_anakalyptontas_ton_elefanta.pdf

ανακαλύπτοντας
τον
ελέφαντα
αγωγή υγείας

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΚΥΠΡΟΥ • ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Οικογενειακός προγραμματισμός, σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΥΠΡΟΥ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΚΥΠΡΟΥ | ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

http://archeia.moec.gov.cy/sd/299/agogi_ygeias_taxidi_zois.pdf

Απαντήσεις σε πιθανές ερωτήσεις των παιδιών

Απαντήσεις σε πιθανά ερωτήματα παιδιών

Η κότα γέννησε το αυγό ή το αυγό την κότα;

Οι πιο κάτω είναι πιθανές ερωτήσεις που μπορεί να θέσουν παιδιά. Συνοδεύονται από απαντήσεις που μπορούν να δοθούν από τους εκπαιδευτικούς. Οι πιο κάτω έννοιες αν και δεν αναφέρονται μέσα στους δείκτες επιτυχίας της ενότητας 3.1 Οικογενειακός Προγραμματισμός, Σεξουαλική και Αναπαραγωγική Υγεία, αποτελούν έννοιες που αναφέρονται μέσα στα σχολικά περιβάλλοντα σε διάφορα πλαίσια.

Τι σημαίνει να είσαι gay;

Θα μπορούσαμε να πούμε: Η λέξη gay χρησιμοποιείται κυρίως όταν αναφερόμαστε σε άτομα που έλκονται από άτομα του ιδίου φύλου. Η λέξη gay δεν χρησιμοποιείται ως βωμολοχία. Σε περίπτωση που χρησιμοποιηθεί ως βρισιά /βωμολοχία με πρόθεση ή χωρίς πρόθεση να χαρακτηριστεί αρνητικά ένα άτομο, τότε αυτή η συμπεριφορά, είναι ρατσιστική και δεν είναι αποδεκτή.

Σελ 96

- 7. Τα αγόρια δεν κλαίνε
- 8. Σκηνές εκφοβισμού
- 18. Μια φορά κι έναν καιρό
- 31. Είμαστε οικογένεια
- 33. Τι μου αρέσει και τι κάνω

Οικιακή Οικονομία Β' Γυμνασίου

Ταυτότητα κοινωνικού φύλου

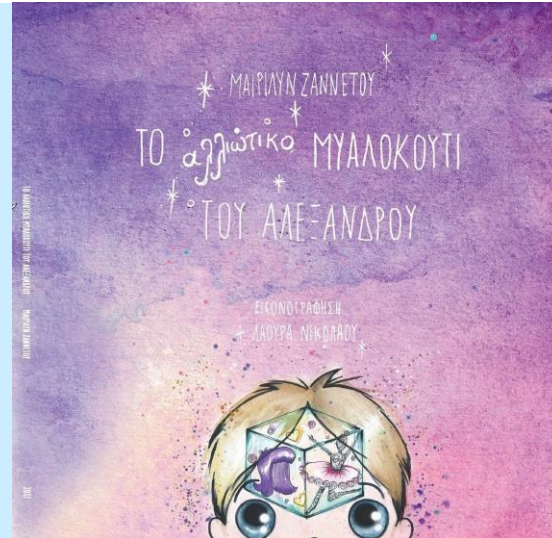
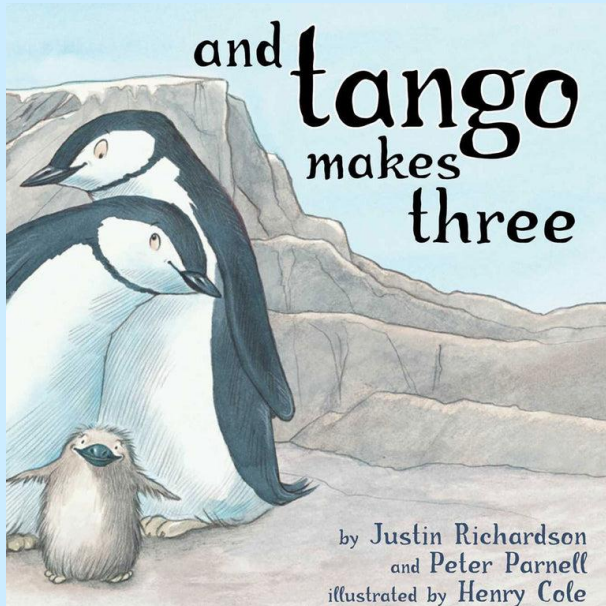
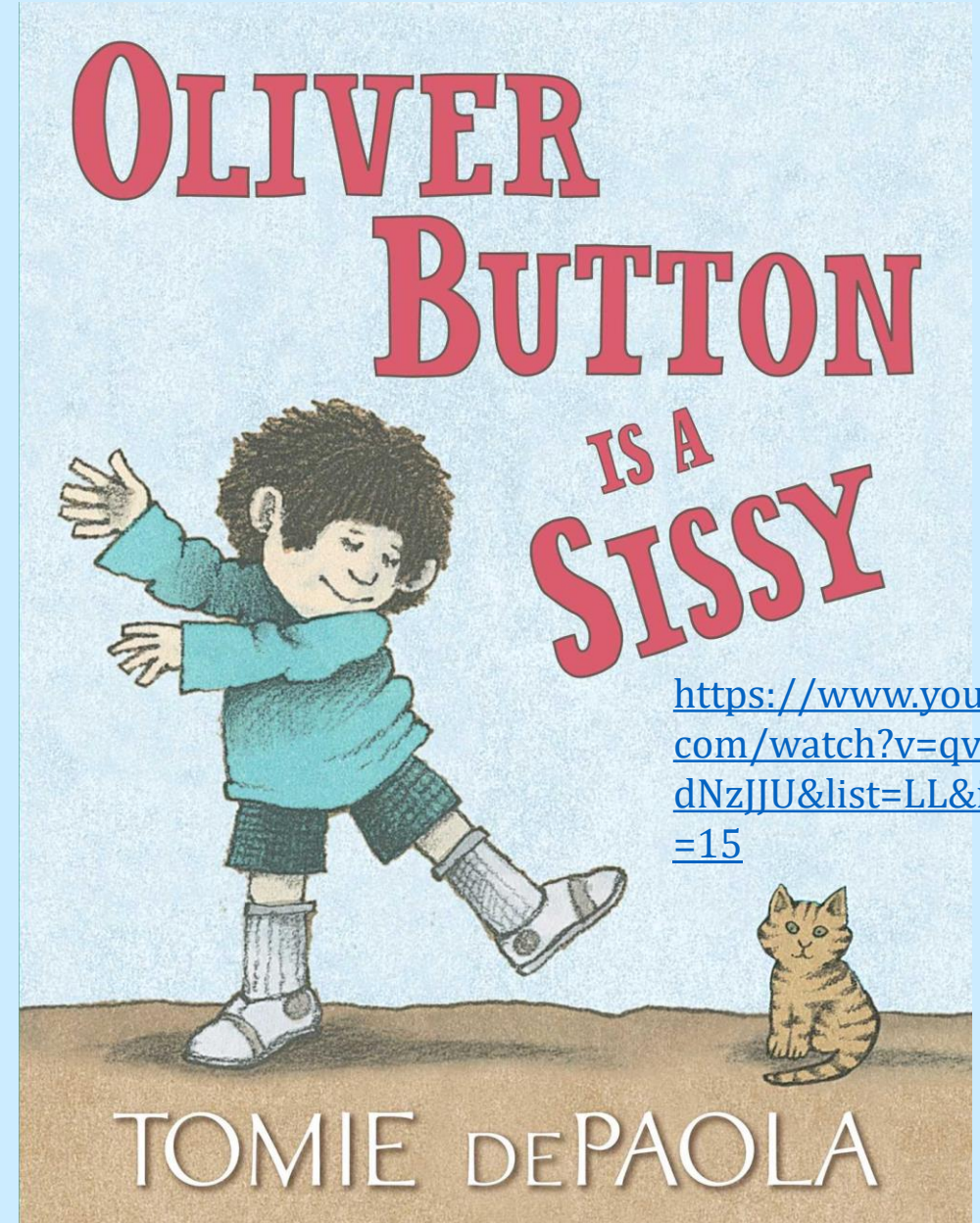
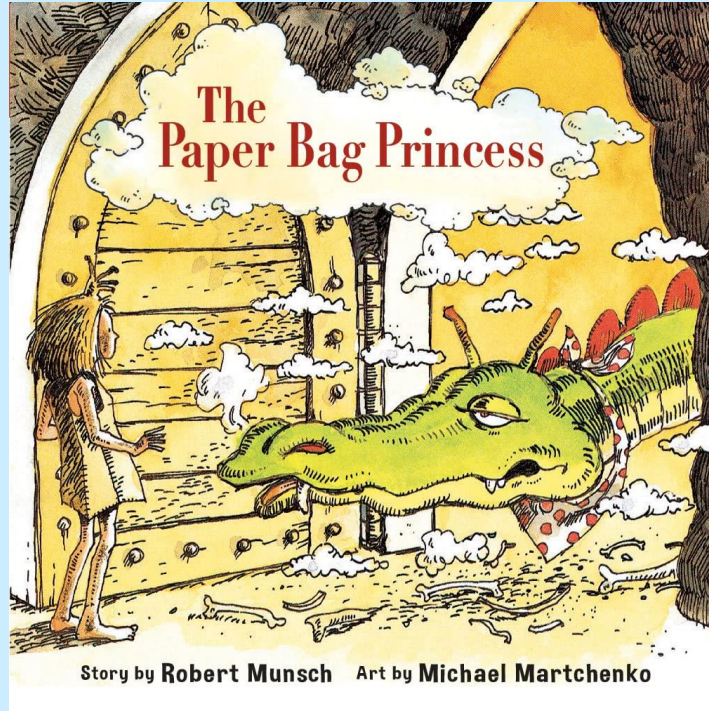
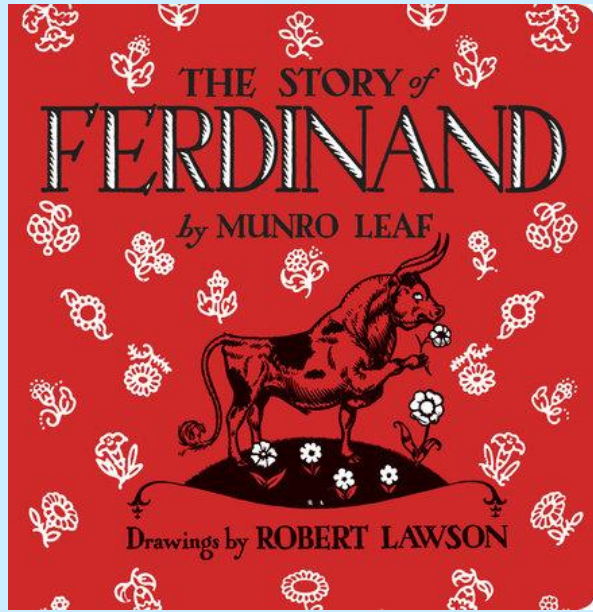
Όταν αναφερόμαστε στην ταυτότητα του κοινωνικού φύλου (gender identity), εννοούμε «την αυτοαντίληψη που διαμορφώνει ένα άτομο σχετικά με τον γυναικείο ή ανδρικό κοινωνικό ρόλο (gender role) που επιλέγει να ασκεί και ο οποίος μπορεί να είναι διαφορετικός από το βιολογικό φύλο». Η ταυτότητα του κοινωνικού φύλου δύσκολα αλλάζει (Βείκου Μ., <http://www.thefylis.uoa.gr/fylopedia/index.php>).

156

3.1.2 Σχέσεις εφήβων

Κατά την εφηβική περίοδο, ο έφηβος επιτυγχάνει μια μεγάλη ανάπτυξη στον κοινωνικό τομέα, στον οποίο βασικό ρόλο διαδραματίζουν κυρίως οι συνομήλικοι και οι ομάδες τους επιδρώντας σημαντικά στον έφηβο και καθορίζοντας σε μεγάλο βαθμό τις μετέπειτα κοινωνικές του συμπεριφορές. Στην εφηβεία παρουσιάζονται ομόφυλες, καθώς και ετερόφυλες σχέσεις και οι μεταξύ συνομηλίκων σχέσεις θεμελιώνονται στην αμοιβαία εμπιστοσύνη, και χαρακτηρίζεται από το μοίρασμα και την εγκαρδιότητα, με τον παράγοντα της ασφάλειας να διαδραματίζει σημαντικό ρόλο. Ο/Η έφηβος/η βρίσκει στον/τη φίλο/η, ένα

Χρήσιμα παραμύθια

Τομείς
Προγράμματα - Σεμινάρια
Συνέδρια - Ημερίδες
Ευρωπαϊκά και Ερευνητικά
Προγράμματα
Βιβλιοθήκη
Δελτίο Παιδαγωγικού
Ινστιτούτου
Ανακοινώσεις - Εγκύκλιοι
Χρήσιμοι σύνδεσμοι

Κ Ε Ε Α

Οικοσελίδα

Συνέδρια -
Σεμινάρια

Εργασίες Σχολικών
Μονάδων

Εκπαιδευτικό - Ενημερωτικό
Υλικό

Ανακοινώσεις -
Εγκύκλιοι

Σχέδια Δράσης σχολικών μονάδων (σχολικό έτος 2012-2013)

- Γυμνάσιο Ριζοκαρπάσου (κείμενο) - Θεατρικό (Βίντεο)
- Ε΄ Δημοτικό Σχολείο Πάφου
- Γυμνάσιο Αποστόλου Παύλου Πάφου
- Λύκειο Αγίου Γεωργίου Λάρνακας

Σχέδια μαθημάτων και ενοτήτων

Α) Αναδομώντας τα στερεότυπα του κοινωνικού φύλου και τις σχέσεις έμφυλου διαχωρισμού, ανισότητας ή βίας

- Αναδομώντας τα στερεότυπα του κοινωνικού φύλου και τις σχέσεις διαχωρισμού, ανισότητας ή βίας μεταξύ τους (προτεινόμενες δραστηριότητες-Δ΄ Δημοτικό Σχολείο Λεμεσού ΚΑ΄)

Υποστηρικτικό υλικό για τις προτεινόμενες δραστηριότητες

- Εικόνα - πρόταση
- Η ιστορία του Φερδινάνδου
- Εργασία διαφημίσεων
- Η πριγκίπισσα με τη χαρτοσακούλα
- Η ιστορία της Καλλιπάτειρας

Β) Κοινωνικό και Βιολογικό Φύλο-Τάξη Β΄ Γυμνασίου

- Σχέδιο Μαθήματος
- [Παραμύθια – Οι ρόλοι των ανδρών κατασκευάζονται από μικρή ηλικία...](#)

✉ isotitafylo@cyearn.pi.ac.cy

Επικοινωνία με Λειτουργούς ΠΙ

(με αλφαβητική σειρά)

Βλάμη Σοφία

☎ 22402456

✉ vlami.s@cyearn.pi.ac.cy

Νικολαΐδου Δάφνη (δ.φ.)

☎ 22402444

✉ nicolaidou.d@cyearn.pi.ac.cy

Παπαγεωργίου Κωνσταντίνος

☎ 22402350

✉ parageorgiou.c@cyearn.pi.ac.cy

ΥΛΙΚΟ ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΩΔΙΚΑ

- Ενημερωτική παρουσίαση για εκπαιδευτικούς και γονείς
- Παράδειγμα παρουσίασης για μαθητές/τριες από εκπαιδευτικό Φάνη Κωνσταντή, Δημ. Σχολείο Δευτεράς 2017-18
- Παράδειγμα παρουσίασης για μαθητές/τριες από εκπαιδευτικό Μαρία Πολυχρονά, Γυμνάσιο Αγλαντζιάς 2019-2020
- Κώδικας και Οδηγός (αναθεωρημένη έκδοση, Οκτώβριος 2016)
- Ενημερωτικό τρίπτυχο για γονείς (2017-2018): ΕΛΛΗΝΙΚΑ, ΑΓΓΛΙΚΑ, ΡΩΣΙΚΑ, ΑΡΑΒΙΚΑ, ΤΟΥΡΚΙΚΑ, ΡΟΥΜΑΝΙΚΑ, ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΑ
- Παράδειγμα εργαστηρίου για μαθητές και μαθήτριες σε ημερίδα
- Παράδειγμα εργαστηρίου για μαθητές και μαθήτριες πριν από ημερίδα
- Φορείς κατά του ρατσισμού

ΕΝΤΥΠΑ

- Ηλεκτρονικό έντυπο καταγραφής ρατσιστικού περιστατικού (Φόρμα 1)
- Ηλεκτρονικό έντυπο συνοπτικής ετήσιας καταγραφής ρατσιστικών περιστατικών (Φόρμα 2)
- Ηλεκτρονικό έντυπο συνοπτικής καταγραφής εμπλεκόμενων παιδιών
- Ηλεκτρονικό έντυπο αναστοχασμού
- Ηλεκτρονικό έντυπο γραπτής επίληξης
- Έντυπα από Δημοτικό Σχολείο Λυθροδόντα - Μελέτιον (έντυπο καταγραφής, έντυπο αναστοχασμού, πρωτόκολλο διαχείρισης)
- Έντυπα από Γυμνάσιο Αγλαντζιάς (έντυπο καταγραφής, έντυπο αναστοχασμού)

Επικοινωνία

✉ kodikas@cyearn.pi.ac.cy

Δρ Έλενα Παπαμιχαήλ

☎ 22402367

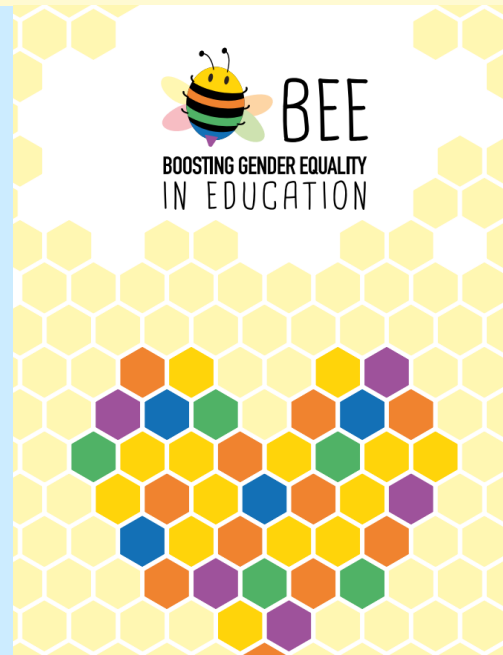
✉ paramichael.e@cyearn.pi.ac.cy

ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

- Ψηφιακό εγχειρίδιο «Η Παγκόσμια Εκπαίδευση στο σύγχρονο μαθησιακό περιβάλλον»
- Βίντεο Οργανισμού Νεολαίας Κύπρου "Just another youth story": Νικόλ και Δήμητρα, Στέφανος Ιωάννου, Μαρίνα Γεωργίου, Bourak Berk Doulai
- «Οι φίλοι μας, οι φίλες μας» Ενότητα 6, Βιβλίο Γλώσσας Ε' Δημοτικού: Τροποποιημένη ενότητα, εμπλουτισμένη με υλικό από άτομα με αναπηρία Μπορεί να χρησιμοποιηθεί για αυτόνομη μάθηση και εξ αποστάσεως διδασκαλία (Μαρίνα Δημοκράτους - Σιμώνη Συμεωνίδου, Πανεπιστήμιο Κύπρου)
- [Εγχειρίδιο Αγωγής Υγείας Δημοτικής Εκπαίδευσης "Ανακαλύπτοντας τον Ελέφαντα"](#)
- Εγχειρίδιο Αγωγής Υγείας Δημοτικής Εκπαίδευσης "Μικρή Πυξίδα"
- Εγχειρίδιο Αγωγής Υγείας Δημοτικής Εκπαίδευσης "Κοινωνική Μάθηση"
- Ερευνητικό πρόγραμμα Ψηφίδες Γνώσης Πανεπιστημίου Κύπρου (εκπαιδευτικό υλικό για διδασκαλία θεμάτων σχετικά με αναπηρίες)
- Υλικό Υπάτης Αρμοστείας: Δραστηριότητες βιωματικής μάθησης στα ανθρώπινα δικαιώματα και στα δικαιώματα των προσφύγων
- Υλικό Υπάτης Αρμοστείας ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (Ελλάδα)
- Εκπαιδευτικό Υλικό από το πρόγραμμα "Σπάζοντας τα καλούπια του φύλου" από το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, την ΙΜΗ, την Επίτροπο Ισότητας, το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, και το Μεσογειακό Ινστιτούτο Μελετών Κοινωνικού Φύλου, με χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και με βασικό στόχο την ενημέρωση του κοινού για θέματα ισότητας και οικονομικής ανεξαρτησίας ανδρών και γυναικών.
- Βίντεο UNICEF "Άδικα παραμύθια"
- Εισηγήσεις από Δρ Δέσπω Κυπριανού, Λειτουργό Παιδαγωγικού Ινστιτούτου: Πυραμίδα του μίσους (αρχική πηγή, μετατροπή στα ελληνικά) - Εγώ ρατσιστής;;
- Πολυμέσα/Εργασία/Εγχειρίδια από την ιστοσελίδα της Επιτροπής Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού
- Παραμύθι "Η Βαλίτσα" Chris Naylor-Ballesteros, Εκδόσεις Διόπτρα
- Βίντεο "Το Αερόστατο" Animation της Γερμανικής Πρεσβείας στην Ελλάδα με δυο ιστορίες διαφυγής από την Ανατολική προς τη Δυτική Γερμανία

Το παρόν εγχειρίδιο φιλοδοξεί να ενισχύσει τις προσπάθειες της εκπαιδευτικής κοινότητας στην οικοδόμηση μιας κοινωνίας χωρίς αποκλεισμούς και στερεότυπα του φύλου. Αποτελεί μία εργαλειοθήκη μεθόδων παρέμβασης στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, με θεωρητικά και πρακτικά εργαλεία, για την αντιμετώπιση των στερεοτύπων του φύλου από το νηπιαγωγείο και το δημοτικό. Απευθύνεται κυρίως σε όσες/όσους εργάζονται με παιδιά, νηπιαγωγούς, δασκάλες/δασκάλους, εκπαιδευτές/τριες, διευθυντικό και υποστηρικτικό προσωπικό.

Το εγχειρίδιο περιλαμβάνει α) θεωρητική εισαγωγή για την ανάγκη αντιμετώπισης των στερεοτύπων του φύλου από μικρές ηλικίες, β) σχέδια μαθήματος, που χωρίζονται σε τρεις βασικές θεματικές ενότητες: Τέχνη και Αφήγηση, Επιστήμη και Τεχνολογία και Χρόνος και Χώρος, γ) κατευθυντήριες γραμμές για την αντιμετώπιση των έμφυλων στερεοτύπων στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, δ) γλωσσάρι βασικών εννοιών, στ) βιβλιογραφία. Σε κάθε ένα από τα σχέδια μαθήματος θα βρείτε τα θέματα, στόχους, υλικά που χρειάζονται, χρονικό πλαίσιο, χώρος που απαιτείται καθώς και λεπτομερή, βήμα - βήμα περιγραφή.

https://www.pi.ac.cy/pi/files/epimorfosi/antiratsistiki/BEE_manual_MIGS-Greek_Final.pdf

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή στο παρόν εγχειρίδιο	2
Τα στερεότυπα του φύλου στην εκπαίδευση	2
Μεθοδολογία	3
Οι θεματικές ενότητες του εγχειριδίου	4
Σχέδια Μαθήματος	
1. Τέχνες και Αφήγηση	5
2. Επιστήμη και Τεχνολογία	10
3. Χώρος και χρόνος	14
Κατευθυντήριες Γραμμές για την αντιμετώπιση των έμφυλων στερεοτύπων στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση ...	18
Γλωσσάρι Βασικών Όρων και Εννοιών	22
Βιβλιογραφία	26

Μάικλ Χολ

Κόκκινο

Η ιστορία ενός κραγιονιού

Εκδόσεις Παιδείας

Συζητώντας θέματα έμφυλων ταυτοτήτων μέσα από την παιδική λογοτεχνία:
Μια παιδαγωγική αξιοποίηση του παραμυθιού
«Κόκκινο: Η ιστορία ενός κραγιονιού»

Δρ. Γαλάτεια Καλλίτση

Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας

https://www.pi.ac.cy/pi/files/epimorfosi/antiratsistiki/kokkino_istoria_kragioniou.pptx

Δικές σας εισηγήσεις για υλικό;;;

www.hombat.eu
info@hombat.eu

Καταπολέμηση του
ομοφοβικού και τρανσφοβικού
εκφοβισμού στα σχολεία

Project number: 764746 Call: REC-DISC-AG-2016

**ΟΔΗΓΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ
ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗΣ
ΣΤΗΝ ΟΜΟΦΟΒΙΑ ΚΑΙ
ΤΡΑΝΣΦΟΒΙΑ ΣΤΗΝ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ**

Funded by the European Union's
Rights, Equality and Citizenship
Programme (2014-2020)

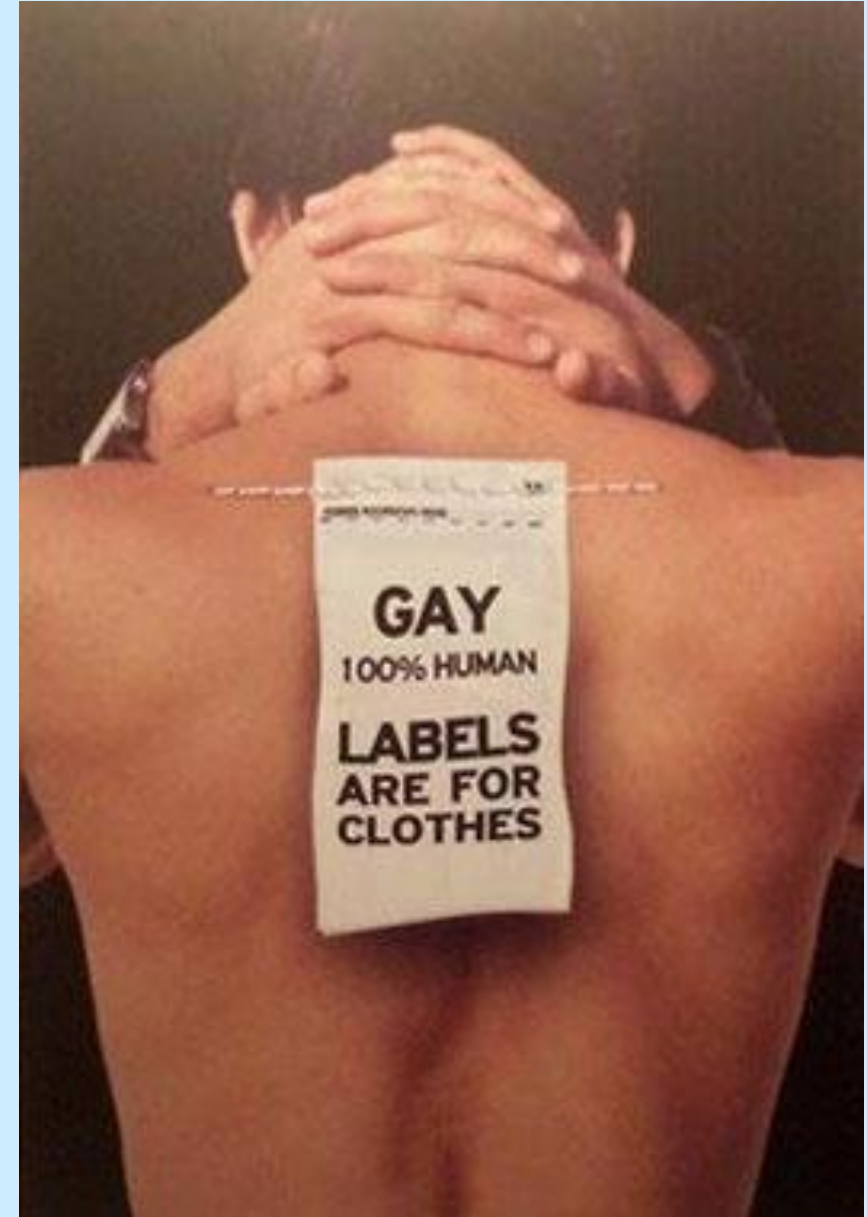

https://www.pi.ac.cy/pi/files/epimorfosi/antiratsistiki/HOMBAT_GUIDE.pdf

Σεπτέμβριος 2019

1. Αναγνώριση προσωπικών προκαταλήψεων

Οι εκπαιδευτικοί έχουν επίγνωση της ύπαρξης πιθανών προσωπικών στερεοτυπικών τους αντιλήψεων που ενδεχομένως ενισχύουν την ομοφοβία ή τρανσφοβία.

2. Αποδόμηση έμφυλων στερεότυπων

**Γυναικείο
κουτί**

**Ανδρικό
κουτί**

Να γίνεται προσπάθεια για την καταπολέμηση έμφυλων στερεότυπων. Να αμφισβητούνται και να αποδομούνται οι έμφυλες στερεοτυπικές απεικονίσεις, αναφορές, προσδοκίες και συμπεριφορές μέσα στο σχολικό περιβάλλον. Να αποφεύγεται ο έμφυλος διαχωρισμός στην εκπαίδευση.

Θέμα: Διαγωνισμός συγγραφής κειμένου με θέμα σχετικό με την έμφυλη ισότητα

Αναφορικά με το πιο πάνω θέμα, πληροφορείστε ότι η Διατμηματική Επιτροπή για την Ισότητα των Φύλων του Υπουργείου Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας, σε συνεργασία με την Επιτροπή Ισότητας των Φύλων στην Απασχόληση και στην Επαγγελματική Εκπαίδευση του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, διοργανώνει **διαγωνισμό συγγραφής σύντομου περιγραφικού κειμένου ή άρθρου**. Στόχος του διαγωνισμού είναι η ευαισθητοποίηση της σχολικής κοινότητας για την ύπαρξη έμφυλων στερεοτύπων στη σχολική ζωή και του πώς αυτά μπορούν να αποδομηθούν ώστε να υπάρχει ισότητα ευκαιριών.

Το θέμα του διαγωνισμού είναι: **«Οραματιζόμαστε ένα σχολείο όπου όλα τα παιδιά τυγχάνουν ίσης μεταχείρισης ανεξαρτήτως φύλου, έχουν ίσες ευκαιρίες και δικαιώματα και νιώθουν προστατευμένα και ελεύθερα χωρίς διακρίσεις. Περιγράφουμε ένα τέτοιο σχολικό περιβάλλον επεξηγώντας τους τρόπους με τους οποίους όλα τα άτομα που συνυπάρχουν σε αυτό, κάνουν το συγκεκριμένο όραμα πραγματικότητα»**. Οι μαθητές και οι μαθήτριες καλούνται να δώσουν έναν δικό τους τίτλο στο σύντομο περιγραφικό κείμενο ή το άρθρο που θα γράψουν.

3. Αποδόμηση ετεροκανονικότητας

Ένας πολύ απλός τρόπος για αποδόμηση της ετεροκανονικότητας είναι το να μην θεωρεί κανείς ότι όλοι είναι ετεροφυλόφιλοι. Όταν οι εκπαιδευτικοί μιλούν με τους μαθητές, τους γονείς ή τους συναδέλφους δεν κάνουν υποθέσεις για τον σεξουαλικό προσανατολισμό κανενός / καμιάς. Χρησιμοποιείται γλώσσα συμπεριληπτική ως προς το φύλο, την ταυτότητα φύλου, το σεξουαλικό προσανατολισμό, τις σχέσεις και τις διάφορες μορφές οικογένειας π.χ. το άτομο που αγαπάς

4. Αντιμετώπιση ομοφοβικής γλώσσας

Άσχετα με το αν γνωρίζει ή όχι κάποιος το νόημα μιας λέξης και άσχετα με τον σεξουαλικό προσανατολισμό του θύματος, οι εκπαιδευτικοί τονίζουν πως λέξεις που αναφέρονται στον σεξουαλικό προσανατολισμό ή / και την ταυτότητα φύλου δεν μπορούν να χρησιμοποιούνται ως βρισιές. Δεν είναι κακές λέξεις! Αντιδρούν σε κάθε χρήση ακούσιας ή εκούσιας ομοφοβικής ή τρανσφοβικής γλώσσας από τα παιδιά ή τους συναδέλφους επειδή τέτοια γλώσσα πληγώνει κάποια παιδιά και παράλληλα δημιουργεί κουλτούρα ομοφοβίας. Παραδείγματα αντιδράσεων θα μπορούσε να ήταν:

- Αυτό που μόλις είπες δεν είναι αποδεκτό επειδή υπονοείται ότι υπάρχει πρόβλημα αν κάποιος/α είναι ομοφυλόφιλος/η, πράγμα το οποίο δεν ισχύει.
- Σε παρακαλώ διατύπωσε και πάλι αυτό που είπες χωρίς να περιλαμβάνονται ρατσιστικά λόγια.
- Ξέρεις, έχω κάποιους φίλους και φίλες που είναι ομοφυλόφιλοι, γι' αυτό βρίσκω αυτό που είπες προσβλητικό.

4. Επεξήγηση σεξουαλικού προσανατολισμού

ΑΥΤΟΣ/ΑΥΤΗ ΠΟΥ ΑΓΑΠΑΣ

Συναισθηματική διάσταση του σεξουαλικού προσανατολισμού

6. Συμπεριληπτικά μαθήματα

Το προκαθορισμένο αναλυτικό πρόγραμμα, ανεξαρτήτως μαθήματος, μπορεί να εμπλουτιστεί με καινούργιες δραστηριότητες που να παρουσιάζουν «διαφορετικά» πρότυπα και παραδείγματα τα οποία απεικονίζονται στα μέσα ενημέρωσης ή τη λογοτεχνία. Παρουσιάζονται επίσης θετικές απεικονίσεις των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων καθώς και η σημαντική συμβολή τους στην ιστορία, στην επιστήμη, την τέχνη, την διεκδίκηση της κοινωνικής δικαιοσύνης κλπ.

Tom Daley

7. Αποφυγή ενοχοποίησης θύματος

Κι εσύ όμως
σταμάτα να
προκαλείς!

Συμβουλές αναφορικά με το ότι κάποιος/α πρέπει να συμπεριφέρεται πιο «αγορίστικα» ή «κοριτσίστικα» για να αποφύγει τη βία, είναι σημαντικό να αποφεύγονται ακόμη και αν αυτές οι συμβουλές έχουν «καλή πρόθεση» και στοχεύουν στην «προστασία» του παιδιού.

Τέτοιες συμβουλές μπορεί να θεωρηθούν από τα παιδιά ως προσπάθεια «διόρθωσης» και αυτό θα έχει αρνητικές επιπτώσεις στην ψυχική τους υγεία.

- «Προσπαθήστε να γίνετε φίλοι...»
- «Αγνόησέ τον και θα σταματήσει. Μην υπερβάλλεις κι εσύ..»
- «Γιατί έγινε νομίζεις; Τι του έκανες;»
- «Μήπως κι εσύ προκαλείς με τον τρόπο σου;»
- «Γιατί δεν υποστήριξες τον εαυτό σου;»
- «Μην ανησυχείς! Όλοι περάσαμε από αυτό. Θα σε βοηθήσει να ωριμάσεις...»
- «Πρέπει να δυναμώσεις ώστε να μην σε ενοχλούν αυτά τα πράγματα. Πώς θα επιβιώσεις παιδί μου στην κοινωνία;»

**Τι ΔΕΝ
πρέπει να
λέμε!**

Διευθυντής γυμνασίου
ου ζήτησε από τα κο-
ρίτσια που έχουν γυ-
μναστική την τελευταία
ώρα, να μην φεύγουν
με το κοζάν, γιατί
τους βλέπουν οι
άντρες έξω και τους
προκαλούν.

ΑΙΤΙΕΣ ΒΙΑΣΜΟΥ

- Οι κοντές φούστες
- Το ποτό
- Το φλέρτ
- Έντονο σεξουαλικό παρελθόν
- Περπατώντας μόνη
- Η νύχτα
- ΟΙ ΒΙΑΣΤΕΣ**

THE EQUALITY INSTITUTE

seek knowledge, create change

8. Αντιμετώπιση οικειότητας χωρίς διάκριση

Η αντιμετώπιση των παιδιών που έχουν εκφράσει αμοιβαία οικειότητα για ένα άτομο του ίδιου φύλου γίνεται με τον ίδιο ακριβώς τρόπο που αντιμετωπίζονται αντίστοιχες εκφράσεις οικειότητας μεταξύ ετεροφυλόφιλων συντρόφων στο σχολικό περιβάλλον, σύμφωνα με τους κανόνες του σχολείου, χωρίς να εμπεριέχονται διακρίσεις.

9. Μηδενική ανοχή

“Αν είσαι ουδέτερος ή ουδέτερη σε περίπτωση που παρατηρείς μια κοινωνική αδικία, τότε έχεις ήδη διαλέξει το μέρος του καταπιεστή ή της καταπιέστριας”.
Desmond Tutu

10. Διακρίσεις κατά ΛΟΑΤΚΙ+ εκπαιδευτικών

Αναφορικά με τους/τις ΛΟΑΤΚΙ+ εκπαιδευτικούς, υπενθυμίζεται η ποινικοποίηση της διάκρισης στη βάση του σεξουαλικού προσανατολισμού στο χώρο εργασίας. Σε τέτοια περίπτωση μπορούν να προσφύγουν για καταγγελία στην Επίτροπο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

**ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ
ΚΡΥΒΕΙΣ ΤΟΝ
ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΟ
ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟ
ΣΟΥ ΣΤΗ
ΔΟΥΛΕΙΑ;**

**ΟΙ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΕΙΝΑΙ ΠΑΡΑΝΟΜΕΣ.
ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΕ ΤΕΣ.**

**ΜΑΘΕ ΤΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΕΧΕΙΣ:
WWW.STOP-DISCRIMINATION.INFO**
Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως: 22 405500

ΣΑΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕ

papageorgiou.c@cyearn.pi.ac.cy

papamichael.e@cyearn.pi.ac.cy